

Policydokument: Helse

Omstillingene helsetjenestene står overfor er omfattende. Inkluderende prosesser med realistiske tidsrammer og reell medbestemmelse som ivaretas av de tillitsvalgte, er et kriterium for suksess.

Folkehelse

God helse i befolkningen fremmes av gode oppvekstbetingelser, at alle har tilgang til nødvendige goder og læring som gir mestring av eget liv. I arbeidet for å fremme god folkehelse må både fysisk og mental helse ivaretas, sammen med forebyggende innsats mot sykdom. Godt utformede bygg og uterom bidrar til å fremme trivsel og livskvalitet. Funksjonelle omgivelser gir økt effektivitet og er av verdi for både individ og samfunn. Deltakelse og inkludering i samfunn, arbeid og utdanning fremmer god helse.

Akademikerne mener at:

- helsefremmende og forebyggende arbeid er et felles ansvar for alle sektorer og politikkområder
- det må legges vekt på å skape holdninger og utvikle ordninger som bidrar til deltakelse og inkludering i skole og arbeidsliv
- helseinformasjon må tilpasses forskjellige målgrupper slik at den når frem til alle, uavhengig kultur, språk og digital kompetanse
- bevaring av natur og klima er et viktig helsefremmende tiltak

En sterk offentlig helsetjeneste

En sterk og velfungerende offentlig helsetjeneste er en forutsetning for å kunne tilby et likeverdig helsetilbud, uavhengig av bosted og inntekt. Både geografi og demografi utfordrer de offentlige helsetjenestene. Mangelen på helsepersonell gjør det vanskelig å bemanne helsetilbudet i distriktene og en befolkning med voksende andel eldre vil kreve mer av de samme tjenestene.

Det må være rom for både private og ideelle aktører som supplement til de offentlige helsetjenestene. Betalingsvilje for private helsetjenester øker, og antallet personer med behandlingsforsikring er mer enn doblet i løpet av de siste ti årene. Konkurransen om både pasienter og helsepersonell vil øke. Derfor er det nødvendig med en bevisst og aktiv holdning til utviklingen av tjenester, fagmiljø og arbeidsvilkår i de offentlige helsetjenestene, slik at man unngår et todelt helsetilbud der økonomi avgjør tjenestenes kvalitet og tilgjengelighet.

Allmenn tilgang på fastlege er en viktig del av det offentlige helsetilbudet. En velfungerende fastlegjetjeneste gir kontinuitet i lege-pasientforholdet og legger grunnlaget for riktig behandling og

oppfølging. Henvisningsplikten medvirker til at øvrige spesialhelsetjenester benyttes riktig og effektivt.

Psykiske lidelser utgjør et betydelig helseproblem i samfunnet og rammer i økende grad unge. Det offentlige helsetilbudet for behandling og forebygging av psykiske helseproblemer varierer ut fra prioriteringer i den enkelte kommune, og bruken av private tjenester er økende.

Tannhelsetjenesten i Norge er av høy kvalitet og samspillet mellom den private og offentlige delen fungerer godt. Likevel er det sosiale ulikheter i tannhelse og personer med lav eller ingen inntekt har et større udekket behov for tannhelsetjenester enn andre grupper i befolkningen. Utvidelse av offentlig støtte til tannbehandling er nødvendig for å sikre likeverdige tjenester til hele befolkningen.

Akademikerne mener at:

- tilføring av ressurser til helsetjenesten må stå i samsvar med oppgavene som skal løses
- nye sykehusbygg må dimensjoneres etter realistiske modeller og gis økonomiske rammer som ikke går på bekostning av pasienttilbudet
- lønn må brukes som virkemiddel for å beholde og rekruttere ansatte
- mulighetene for faglig utvikling må prioriteres i helsetjenesten
- studieplasser på medisin må økes og tilgjengelige LIS1-stillinger må bli flere
- fastlegeordningen må styrkes
- egenandelen må fjernes for unge under 20 år
- kommunale helsetjenester bør ha en psykologtjeneste som en integrert del trykdefinansieringen av tannlegjetjenestene må bedres for å utjevne sosiale ulikheter

Forskning, innovasjon og teknologi

Med knapphet på helsepersonell vil utvikling av ny teknologi spille en nøkkelrolle for å møte fremtidig etterspørsel av helse- og omsorgstjenester. For å hente ut produktivitets- og kvalitetsgevinstene fra ny teknologi bør det stimuleres til tverrfaglighet og samhandling mellom teknologer, realister og medisinsk personale. Bruk av KI vil øke i omfang, og er et aktuelt eksempel på ny teknologi som vil kreve tverrfaglighet.

Norge er i dag godt rustet til å utvikle en globalt rettet helseindustri. For å utvikle og produsere nye medisinske produkter, teknologier og løsninger kreves det økt satsning på forskning og utvikling. Samarbeidet mellom forskningsmiljøer og helseindustrien bør styrkes ved at kommersielle aktører gis tilgang til testmiljøer knyttet til forskningsinstitutter og universitetssykehus. Innovasjonsarbeid og kommersialisering krever tilgang på risikokapital og statlige investeringsselskap bør styrke satsningen på helseteknologi.

Norske helsedata er blant de beste i verden og innebærer et stort potensial for forskning og utvikling. Tilgjengeliggjøring av helsedata må gjøres forsvarlig slik at personvern og

konfidensialitet sikres, samtidig som tilgang må kunne gis uten unødig ventetid. Helsedata bør i hovedsak benyttes til verdiskapning der de er produsert og eksport av helsedata bør derfor begrenses.

Akademikerne mener at:

- helsetjenestene må effektiviseres og forbedres gjennom bruk og utvikling av ny teknologi
- kompetansen til teknologer og realister må i større grad inngå i en tverrfaglig helsetjeneste for å utnytte ny teknologi best mulig
- samarbeidet mellom forskningsmiljøer og helsenæringen bør styrkes, blant annet gjennom økt bruk av nærings-ph.d.
- helsedata bør gjøres mer tilgjengelig for bruk til forskning og utvikling
- omfanget av kliniske studier for utprøving av nye behandlingsmetoder og teknologi må økes
- det offentlige bør videreutvikle finansieringsordninger og styrke satsningen på innovativ helseteknologi

Helseberedskap

Hensikten med helseberedskap er å sikre medisinsk behandling, pleie og omsorg for befolkningen til daglig, i kriser og i krig. For å sikre beredskapen er tilgang på rett kompetanse et premiss. Dette inkluderer helsepersonell, offiserer, teknologer, IT-eksperter og veterinærer som opprettholder kritisk infrastruktur og matsikkerhet. Helseberedskap krever også et lov- og planverk som sikrer samhandling mellom militært og sivilt personell. Videre bør Norge styrke sin egenberedskap og være mer selvforsynt av medisiner og smittevernutstyr. Medisinske beredskapslagre må dimensjoneres for å håndtere fremtidige kriser.

Norge bør øke sin produksjon av matvarer, spesielt planteprodukter som har en fallende selvforsyningsgrad. Nok mat og trygg mat under en krise eller en krig, vil være avgjørende for befolkningens utholdenhet. Det er bekymringsfullt at tilgang på veterinærer som kan ivareta produksjonsdyr i jordbruket har blitt dårligere de siste årene. I Norge er det også en mangel på studieplasser for veterinærer og vi er avhengige av at norske studenter studerer i utlandet.

Akademikerne mener at:

- det bør opprettes registre over kompetanse som er nødvendig i beredskapssammenheng
- Norge bør produsere mer medisinsk utstyr selv, i tillegg til å utvikle samarbeid om produksjon med EU og de nordiske landene.
- beredskapslagrene av medisiner og smittevernutstyr må økes
- Norges selvforsyningsgrad av planteprodukter må økes